

Oponentský posudek na diplomovou práci Bc. Veroniky Junkové Věžeňská zkušenost (1914 – 1918) Věžeňská korespondence Cyrila Duška. Vedoucí práce doc. PhDr. Magdaléna Pokorná, 136 s. rkp + obrazová a ediční příloha, Praha 2017

Cíl práce:

Cílem práce je analyzovat věžeňskou korespondenci jako historický pramen, z kterého lze vytěžit velmi užitečné a také velmi sugestivní informace k osobám pisatelů a jejich reálného myšlenkového světa za zcela mimořádných okolností. Tato velmi zdařilá analýza je ukotvena jak v nejširších souvislostech politického, hospodářského a kulturního vývoje české společnosti, tak i v osobním životě pisatelů a jejich adresátů. Tato analýza nepostrádá rozbor teoreticko-metodologických východisek, která se vztahují k využití a také k limitům tohoto jedinečného pramene. Jádrem práce představuje analýza věžeňské korespondence redaktora Času Cyrila Duška s manželkou.

Charakteristika práce:

Jedná se o vyzrálé, ucelené, dobře vystavěné a promyšlené dílo, vydatně založené na vyhodnocení doposud více méně nepoužitých pramenů archivní povahy, zvláště pak na využití osobní korespondence několika postižených osob (mimo C. Duška a také například Alice Masarykové, Aloise Rašina či Františka Veselého), která je uložena v Literárním archivu PNP a Archivu Národního muzea. Největší prostor je věnován odhalování každodenního života v „kriminálu“. Z těchto cenzurovaných, nicméně velmi autentických výpovědí je možno rekonstruovat nejrůznější segmenty věžeňského života (denní řád, stravování, sny, spoluvězni, svátky, jazyk korespondence atd.), které pak tvoří náplň jednotlivých podkapitol.

Metoda zpracování:

Metoda zpracování je biograficko-analytická. Diplomantce jde v první řadě o analýzu rodinného a válečně věžeňského prostředí. Je to tedy diplomová práce, kde převládá umný a ústrojný rozbor věžeňské korespondence, který odhaluje charaktery pisatelů a také jejich spoluvězňů (Karel Kramář zde určitě nedopadl po zásluze nejlépe), ale také je zde odhalována pevnost manželských vztahů ve vypjaté krizové situaci, kdy neplatí běžná pravidla občanského života. Jedná se vlastně o prověřování pevnosti nejrůznější mezilidských vztahů na dálku, které mohou mít po odeznění této (nejen válečné a i partnerské) krize nejrůznější důsledky v poválečné době. Tím, že je vypravěčská linka dovedena až do mírového období,

nabývá výsledek této analýzy na věrohodnosti a intenzitě především v podobě odměňování nedobrovolných „válečných hrdinů“, kteří budou tvořit morální i skutečnou elitu nového státu (v případě Cyrila Duška se jednalo o zařazení do diplomatické služby nového státu ze zdravotních důvodů do Švýcarska a Egypta).

Náměty do rozpravy, respektive diskutabilní interpretační tvrzení či věcné pochybení jsem v práci nenalezl. Svědčí to o tom, že diplomová práce byla pečlivě rozvržena a zpracována a že obecné i zcela speciální znalosti diplomantky o době a lidech v první velké krizové době nejen Čechů, ale celého lidstva jsou na vysoké úrovni. Jenom upozorňuji, že v kapitole o perzekuci Čechů (od s. 54) není dostatečně odhalen princip či rozdíl perzekuce v Čechách a na Moravě, což prozrazuje maličký detail v sekvenci „jako první byl popraven ostravský politik Slavomír Kratochvíl“. I na internetu by diplomatka dohledala, že poprava v Ostravě samozřejmě neříká nic o původu oběti nesmyslné perzekuce (mimochodem byl udán Čechem), která byla mimořádným vojenským soudem vykonána v Ostravě (sic!) koncem roku 1914 zastřelením a nikoliv oběšením (dnes se na budově příslušného soudu nachází pamětní deska). Nikde se však už ale nepíše, že po prvních velkých prohrách rakousko-uherské armády na východní frontě byl i na Moravě (nikoliv však v Čechách) vyhlášen mimořádný režim (později nazývaný stanné právo), kde bylo i civilní obyvatelstvo souzeno podle jiných (tedy vojenských) zákonů. Ale to je naprostý detail, který nikterak nesnižuje výbornou kvalitu diplomové práce.

Závěrečné shrnutí:

Práci doporučuji vřele k obhajobě pro její nespornou odbornou kvalitu a výbornou stylisticko-kompoziční a také bezchybnou jazykovou úroveň. Hodnotím známkou výborně. Zároveň ji doporučuji předložit jako podklad k rigoróznímu řízení.

V Praze 15. 5. 2017

Prof. Milan Hlavačka